01 / HARFTEN HECEYE, HECEDEN SÖZCÜĞE

Sözcükleri tanıyorum

Sözcük (kelime), bir anlamı olan ya da cümlede görev yapan ses veya ses topluluğudur. Varlıkları, duyguları, özellikleri ve yapılan işleri sözcüklerle anlatırız.

NASIL OLUŞUR?

Harfler heceleri, heceler sözcükleri oluşturur.
k, a, l, e, m → ka - lem → kalem
Bir harfli sözcük de vardır: **“O geldi.”** cümlesindeki “O”.

Harfleri tek tek sayarız. **Hece sayısını bulmak için ünlüleri sayarız.**
Ünlülerimiz: a, e, ı, i, o, ö, u, ü.

8 örnek	Heceleri	Harf sayısı	Hece sayısı
o	o	1	1
el	el	2	1
tren	tren	4	1
ağaç	a - ğaç	4	2
kitap	ki - tap	5	2
ceket	ce - ket	5	2
kelebek	ke - le - bek	7	3
bilgisayar	bil - gi - sa - yar	10	4

SÖZCÜK İLE HECEYİ KARIŞTIRMA

“kitap” **bir sözcük**, “ki - tap” **iki hecedir**.
Bir sözcüğün uzun olması, çok heceli olduğu anlamına gelmez. “tren” dört harflidir ama tek hecedir.

Cümlede sözcük sayısı: “Ece ve Ali geldi.” cümlesinde **4 sözcük** vardır. “ve” de bir sözcüktür. Nokta, sözcük olarak sayılmaz.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

02 / SIRALA VE BİRLEŞTİR

Hecelerle sözcük oluşturalım

Karışık heceleri uygun sıraya koyarak anlamlı sözcükler oluştururuz. Verilen heceleri kullanırken harf eklemeyiz, çıkarmayız.

8 örnek: Karışık heceler	Doğru sıra ve sözcük
tap / ki	ki - tap → kitap
dak / bar	bar - dak → bardak
lem / ka	ka - lem → kalem
ye / san / dal	san - dal - ye → sandalye
sa / bil / gi / yar	bil - gi - sa - yar → bilgisayar
şe / şi	şi - şe → şişe
zo / va	va - zo → vazo
ven / di / el	el - di - ven → eldiven

Son heceden yeni sözcük

Sözcüğün son hecesini buluruz. Yeni sözcük bu heceyle başlamalıdır. **Son harfi değil, son hecenin tamamını** kullanırız.

8 örnek	Son hece	Yeni sözcük
ar - mut	mut	mut - lu
şef - ta - li	li	li - mon
ka - yı - sı	sı	sı - ra
u - çurt - ma	ma	ma - sa
pen - gu - en	en	en - gel
ka - sa	sa	sa - man
sa - man	man	man - tar
man - tar	tar	tar - la

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

03 / BAK, ANLA, ADLANDIR

Sözcük, anlam ve görsel

Bir sözcüğün ne anlattığına **anlam** denir. Görsele bakarak varlığı tanırız. Sözcüğün açıklamasını okuyarak da doğru görseli bulabiliriz.

Görsel	8 örnek	Kısa anlamı
	kitap	Okumak için hazırlanmış, sayfaları bir araya getirilmiş eser.
	kalem	Yazı yazmak veya resim çizmek için kullanılan araç.
	bardak	Su gibi içecekleri içmek için kullanılan kap.
	saat	Zamanı gösteren araç.
	şemsiye	Yağmurdan veya güneşten korunmak için açılan eşya.
	anahtar	Kilidi açmaya veya kapamaya yarayan araç.
	çanta	İçinde eşya taşımaya yarayan nesne.
	top	Oyunlarda ve sporda kullanılan yuvarlak nesne.

BİLMEDİĞİM SÖZCÜĞÜ NASIL ÖĞRENİRİM?

1. Cümleyi okuyup anlamını tahmin ederim.
2. Sözlükten kontrol ederim.
3. Öğrendiğim sözcükle bir cümle kurarım.
Sözlükte sözcükler **alfabe sırasına** göre yer alır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

04 / SÖZCÜK HARİTASI VE DUYGULAR

Sözcüklerin çağrıştırdıkları

Bir sözcüğün başka sözcükleri akla getirmesine **çağrışım** denir. İlişkili sözcüklerle **sözcük haritası** oluştururuz.

8 örnek	Aklımıza gelebilecek sözcükler
ağaç	kök, gövde, dal, yaprak
okul	öğrenci, öğretmen, ders, teneffüs
yaz	güneş, tatil, deniz, dondurma
kış	kar, atkı, bere, soğuk
deniz	dalga, balık, tekne, kum
mutfak	tabak, tencere, yemek, kaşık
park	salıncak, kaydırak, oyun, çocuk
kitap	sayfa, kapak, okuma, kütüphane

Çağrışımlar kişiden kişiye değişebilir. **İlişkili sözcükler, eş anlamlı olmak zorunda değildir.**

Duygularımızı anlatan sözcükler

Nasıl hissettiğimizi sözcüklerle anlatırız.

8 örnek	Duyguyu anlatan cümle
mutlu	Arkadaşımla oynayınca mutlu oldum.
üzgün	Oyuncağım kırılınca üzgün hissettim.
kızgın	Defterim izinsiz alındığında kızgındım.
şaşkın	Kutudan bir kukla çıkınca şaşkın kaldım.
heyecanlı	Gösteri başlamadan önce heyecanlıydım.
korkmuş	Aniden duyduğum sesten korkmuştum.
meraklı	Kutunun içinde ne olduğunu merak ediyordum.
endişeli	Kedim eve dönmeyince endişelendim.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

05 / KÜÇÜK SÖZCÜKLERİN BÜYÜK GÖREVİ

Cümlede anlam kazanan sözcükler

Bazı sözcükler tek başına bir varlığı, işi ya da duyguyu anlatmaz. **Cümlede diğer sözcüklerle birlikte anlam kazanır.** Bunlar, kitaplarda “tek başına anlamı olmayan sözcükler” başlığıyla anlatılır.

8 örnek	Cümle	Ne anlatıyor?
ve / ile	Ali **ve** Ece, anneleri **ile** geldi.	Bağlama ve birlikte olma
gibi	Pamuk **gibi** yumuşak bir yastığım var.	Benzetme
kadar	Bu fidan benim **kadar** uzun.	Karşılaştırma
için	Resim yapmak **için** boya aldım.	Amaç
ama	Parka gidecektik **ama** yağmur başladı.	Beklenenden farklı bir durum
çünkü	Şemsiye aldım **çünkü** yağmur yağıyor.	Sebep
veya	Elma **veya** armut yiyebilirsin.	Seçenek
göre	Bana **göre** bu kitap eğlenceli.	Kişinin düşüncesi

BENZER GÖREVDEKİ SÖZCÜKLER

ama, fakat, ancak: Beklenenden farklı bir durumu bağlayabilir.
veya, ya da: Seçenek bildirir.
hem … hem …: İkisinin de olduğunu anlatır.
hatta: Söylenene daha güçlü bir bilgi ekler.

“AMA” İLE “ÇÜNKÜ”YÜ KARIŞTIRMA

çünkü sözcüğünden sonra bir neden bekleriz.
ama sözcüğünden sonra farklı veya karşıt bir durum bekleriz.
Boşluğu doldururken cümlenin **tamamını** okumalıyız.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

06 / YAZILIŞLARI FARKLI, ANLAMLARI AYNI

Eş anlamlı sözcükler

Yazılışları ve okunuşları farklı, anlamları aynı olan sözcüklere eş anlamlı sözcükler denir. Uygun cümlelerde birbirlerinin yerine kullanılabilirler.

8 örnek	Eş anlamlısı	Cümlede görelim
kelime	sözcük	Bu **kelimeyi / sözcüğü** yeni öğrendim.
cevap	yanıt	Sorunun **cevabını / yanıtını** buldum.
öğrenci	talebe	Sınıfa yeni bir **öğrenci / talebe** geldi.
öğretmen	muallim	**Öğretmenimiz / Muallimimiz** bizi dinledi.
hediye	armağan	Arkadaşıma **hediye / armağan** aldım.
yıl	sene	Bir **yıl / sene** sonra görüşeceğiz.
beyaz	ak	Gökyüzünde **beyaz / ak** bulutlar vardı.
siyah	kara	**Siyah / Kara** bir kedi gördüm.

ÖRNEĞİ OKUMA YOLU

Tablodaki / işareti iki seçeneği gösterir.
“Arkadaşıma hediye aldım.” yerine
“Arkadaşıma armağan aldım.” diyebiliriz.
Bu cümlede anlatılan değişmez.

HER CÜMLEDE YER DEĞİŞTİRMEYEBİLİR

“Kara kedi” yerine “siyah kedi” diyebiliriz.
Ancak **“kara yolu”** yerine “siyah yol” diyemeyiz.
Önce sözcüğün **cümledeki anlamına** bakmalıyız.

Bazı eş anlamlı sözcükleri günlük yaşamda daha az duyarız. “Talebe” ve “muallim” de bunlardandır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

07 / BİRBİRİNİN KARŞITI OLAN ANLAMLAR

Zıt anlamlı sözcükler

Anlamları birbirinin karşıtı olan sözcüklere zıt (karşıt) anlamlı sözcükler denir. Zıt anlamlısını seçerken sözcüğün cümlede ne anlattığına bakarız.

8 örnek	Zıt anlamlısı	İkisini birlikte okuyalım
büyük	küçük	**Büyük** kutuya top, **küçük** kutuya boncuk koydum.
sıcak	soğuk	Çorba **sıcak**, su **soğuk**.
açık	kapalı	Kapı **açık**, pencere **kapalı**.
uzun	kısa	Bir **uzun**, bir **kısa** ip aldım.
az	çok	Bir tabakta **az**, diğerinde **çok** kiraz var.
dolu	boş	**Dolu** bardağı masaya, **boş** bardağı tepsiye koydum.
temiz	kirli	**Temiz** çorapları çekmeceye, **kirli** çorapları sepete koydum.
yakın	uzak	Park evime **yakın**, müze ise **uzak**.

CÜMLEDEKİ ANLAMA DİKKAT

Açık kapı sözündeki “açık”ın zıttı **kapalı**dır.
Açık renk sözündeki “açık”ın zıttı ise **koyu**dur.

HER SÖZCÜĞÜN ZIT ANLAMLISI YOKTUR

“Kalem, masa, çorba” sözcüklerinin zıt anlamlısı yoktur.
Bir sözcüğün başına **“değil”** getirmek zıt anlamlı sözcük oluşturmaz. “Uzun değil” yerine karşıt anlam için **“kısa”** deriz.

Kısaca: Eş anlamda anlam aynı kalır. Zıt anlamda karşıtlık vardır. Çağrışımda ise sözcükler birbirini hatırlatır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026